

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Broj: 01-41-2-1796-8/23/APP
Sarajevo, 31. 1. 2024. godine

Bosna i Hercegovina
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat

BOSNA I HERC
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
SARAJE

PRIMLJENO: 12-02-2024		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Red. br.
0102	37-1	361/24

03

R

PREDMET: Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu, dostavlja se-

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 35. sjednici održanoj 11. 1. 2024. godine razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2022. godinu.

Zaključkom Vijeća ministara sa iste sjednice zaduženo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da najmanje jednom godišnje informira Parlamentarnu skupštinu BiH o napretku u predmetnoj problematici.

U skladu sa gore navedenim, u prilogu akta dostavljamo vam Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2022. godinu, pripremljen na jezicima i pismima u službenoj upotrebi u BiH.

Sa poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu na bosanskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu na hrvatskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu na srpskom jeziku.

MINISTAR
dr. Sevilid Hurić

Dostavljeno:

- 1x naslovu
- 1x a/a

IZVJEŠTAJ
O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIJARNOM ZAŠTITOM
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2022. GODINU

septembar, 2023. godine

Sažetak Izvještaja o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu

U skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) nakon utvrđivanja njihovog statusa.

U skladu sa Zakonom o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16), Ministarstvo je nadležno za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH (informisanje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru. U 2022. godini Ministarstvo nije imalo zahtjeva za smještaj u centru.

Tokom 2022. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17). Ovo pravo finansira se iz budžeta Ministarstva i za 2022. godinu je za ove namjene izdvojeno 73.310 KM.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 43/17) utvrđeno je da ove osobe ostvaruju prava iz socijalne zaštite, prava iz zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i drugu materijalnu pomoć. Ministarstvo je u 2022. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva iz budžeta u iznosu od oko 82.000 KM, i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne novčane pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 42/17) propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH, i to u predškolski odgoj i obrazovanje, te u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena i u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl. U školsku 2022/2023. godinu upisano je 21 dijete.

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko distriktu BiH, te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti.

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2022. godini državljanstvo BiH stekle su 3 osobe koje su imale status izbjeglice u BiH.

Za 2022. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje obaveza u vezi sa ostvarivanjem prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 376.100 KM. Ministarstvo je kroz Projekat sa UNHCR-om "Podrška upravljanju mehanizmom integracije u BiH, funkcionisanju IPC 'Salakovac' i provedbi Aneksa VII" osiguralo i dodatna sredstva u ukupnom iznosu od 157.426 KM.

U 2022. godini, u saradnji sa Catholic Relief Services (CRS), realiziran je projekat "Održiva integracija stranaca sa statusom međunarodne zaštite", a koji je potpomognut (finansiran) od strane Državnog sekretarijata za migracije Švicarske.

S ciljem pružanja psihosocijalne podrške i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo primjenjuje ranije potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (u daljnjem tekstu: BHIŽ) i Udruženjem „Vaša prava BiH“.

Ostvareni napredak u odnosu na Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranca pod supsidijarnom zaštitom za 2020. godinu:

U 2022. godini državljanstvo BiH stekle su 3 osobe, što uz podatke iz Izvještaja o zbrinjavanju izbjeglica i osoba u statusu supsidijarne zaštite u BiH za 2020. godinu čini ukupno 48 naturaliziranih izbjeglica u BiH.

U skladu sa potpisanim protokolima o saradnji, nevladina udruženja na terenu asistiraju Ministarstvu u ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Ministarstvo je u okviru projekta sa UNHCR-om angažiralo dodatno osoblje za rad na individualnim slučajevima kao i prisustvo na terenu čime se osigurava direktan kontakt sa izbjeglicama i osobama u statusu supsidijarne zaštite.

U aprilu 2022. godine stupio je na snagu Pravilnik o načinu ostvarivanja pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 19/22).

U saradnji sa Catholic Relief Services, a uz podršku Vlade Švicarske Konfederacije, tokom prethodne godine objavljen je Informator o pravima i obavezama osoba u statusu međunarodne zaštite u Bosni i Hercegovini – prva brošura sa pregledom prava i obaveza osoba pod međunarodnom zaštitom u BiH, koja je namijenjena ovim osobama, ali i službenicima u organima vlasti naše države. Također, započete su aktivnosti na izradi baze podataka - Informacioni sistem "Pristup pravima osobama u statusu međunarodne zaštite u BiH".

UVOD

Kako bi se osobama sa priznatim izbjegličkim statusom i statusom supsidijarne zaštite u BiH osigurala pripadajuća prava, uspostavljene su institucije i određene njihove konkretne nadležnosti.

Ministarstvo – Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku nadležno je za ostvarivanje prava izbjeglica u BiH i stranaca pod supsidijarnom zaštitom nakon utvrđivanja njihovog statusa. S tim ciljem, jednom godišnje se izvještava Vijeće ministara BiH i Parlamentarna skupština BiH o stepenu zaštite prava koja smo, kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglice iz 1951. godine, Protokola iz 1967. godine, UN konvencije o ljudskim pravima, te Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava, dužni osigurati.

Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH od 01. 01. 2022. do 31. 12. 2022. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH u skladu sa Zakonom o azilu.

Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2021. godinu usvojilo je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 7. sjednici, održanoj 30. 3. 2023. godine. Isti Izvještaj usvojio je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH na svojoj 7. sjednici, održanoj 7. 6. 2023. godine, a Dom naroda na 6. sjednici, održanoj 15. 6. 2023. godine.

PRAVNI OSNOV

Ustavom Bosne i Hercegovine je propisano da je: “Politika i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila“ jedna od deset isključivih nadležnosti državnih organa vlasti (Član III, (1), (f) Ustava Bosne i Hercegovine).

U skladu sa odredbama Ustava, članom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, definirana je nadležnost Ministarstva za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

BiH je potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te su prava i obaveze, koje propisuju članovi 3. do 34. Konvencije i Protokola, izbjeglicama i osobama u statusu supsidijarne zaštite sadržani u važećoj zakonskoj regulativi u BiH.

Ministarstvo, u skladu sa članom 78. stav (4) Zakona o azilu, u obavezi je da izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigura pristup sljedećim pravima: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Ovim zakonom propisano je da Ministarstvo, nakon konsultacija s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH, donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

U skladu sa navedenim članom Zakona o azilu, Ministarstvo je donijelo sljedeće podzakonske akte kojima se osigurava pristup ostvarivanju prava:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcionisanju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru (“Službeni glasnik BiH”, broj 29/17),

3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 52/17) i
6. Pravilnik o načinu ostvarivanja pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini.

U svrhu ostvarivanja prava na informiranje, objavljen je Informator o pravima i obavezama osoba u statusu međunarodne zaštite u Bosni i Hercegovini.

POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Izbjeglički status odobrava se strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svog porijekla, a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koji se nalazi izvan zemlje svog prethodnog uobičajenog mjesta boravka, a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

Supsidijarna zaštita odobrava se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje statusa izbjeglice iz člana 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju porijekla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Institucionalno nadležnost je podijeljena tako da je Ministarstvo sigurnosti BiH nadležno za statusna pitanja osoba koja zatraže zaštitu u BiH, te vodi postupak po zahtjevu za azil i donosi rješenje o priznavanju izbjegličkog/statusa supsidijarne zaštite. Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, nakon što Ministarstvo sigurnosti BiH, nakon provedenog postupka po zahtjevu za azil, dostavi Ministarstvu obavijest o rješenju kojim se odobrava status.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacioni dokument (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status (status se odobrava na 1 godinu, a produžava na 2 godine). Po izdavanju kartona, Ministarstvo sigurnosti BiH kopiju istog dostavlja Ministarstvu. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH izbjeglicama u BiH može izdati i putni dokument u skladu sa Zakonom o azilu.

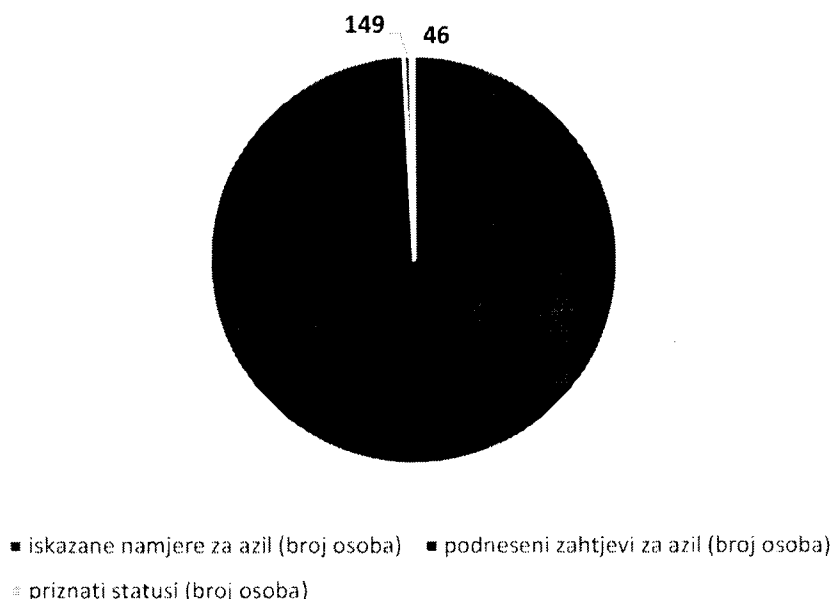
Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). JMB koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB za građane BiH. JMB se ne dodjeljuje strancima pod supsidijarnom zaštitom s obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Obavijest o priznavanju, produženju i prestanku statusa, kao i kopije izdatih kartona Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguravanja prava ovih osoba.

STATISTIČKI PODACI

Ministarstvo vodi i ažurira evidenciju podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH na osnovu obavijesti Ministarstva sigurnosti BiH. Podaci sadržani u predmetnoj evidenciji su podaci iz službene evidencije tog ministarstva u skladu sa nadležnostima prema Zakonu o azilu, s obzirom da ta institucija provodi postupke i donosi rješenja kojima se odobrava, produžava i ukida status. Dok se podaci iz službene evidencije Ministarstva odnose na pristup pravima koja se finansiraju putem Ministarstva. Sa svim podacima zaprimljenim od Ministarstava sigurnosti BiH postupa se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11).

Prema podacima objavljenim u Migracionom profilu Bosne i Hercegovine za 2022. godinu¹, u protekloj godini 25.709 osoba iskazalo je namjeru za podnošenje zahtjeva za azil u BiH, od toga 149 osoba je podnijelo zahtjev za azil u BiH (0,58 % od ukupnog broja iskazanih namjera za podnošenje zahtjeva za azil), a priznat je status supsidijarne zaštite za 46 osoba, dok nije bilo priznatih statusa izbjeglice.

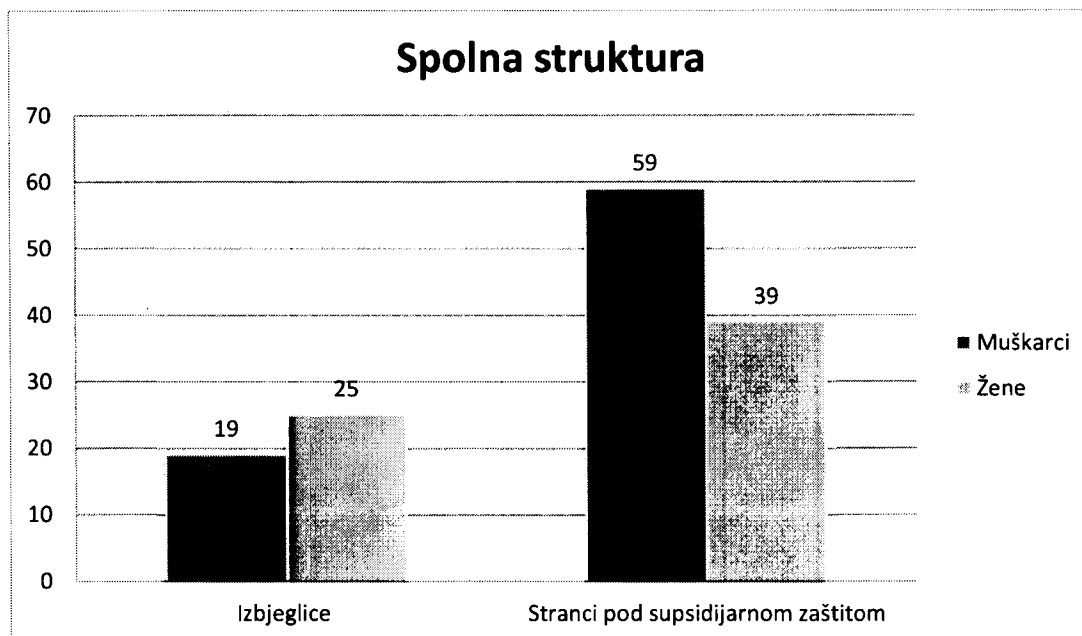
U skladu sa Smjernicama o zaštiti ličnih podataka osoba UNHCR-a, svi navedeni podaci koji bi mogli identificirati pojedinca su anonimizirani i smanjeni. Imajući to u vidu, izbjegnuto je popis lokacija na kojima borave izbjeglice i osobe kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita, kao i njihove zemlje porijekla, ako postoji vjerovatnoća njihove identifikacije.

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH² je:

- 44 izbjeglice i
- 98 stranaca sa statusom supsidijarne zaštite.

¹ Migracioni profil BiH za 2022. godinu usvojen na 16. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 26. 6. 2023. godine

² Podatak iz jula 2023. godine

Prema spolnoj strukturi, ukupno je 78 osoba muškog spola, dok su 64 osobe ženskog spola.

Zemlje porijekla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Pakistan, Makedonija, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Kuvajt, Sirija, Egipat, Turska, Azerbejdžan, Jemen, Irak i Iran.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti ličnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju porijekla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se povjerljivim i mogu biti dostavljeni zemlji porijekla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena saglasnost osobe ili njegovog zakonskog zastupnika, na kojeg se taj podatak odnosi.

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti) i prema slobodnom izboru, borave na teritoriji BiH. Većina osoba u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite boravi na području Federacije BiH. Na području entiteta Republika Srpska boravi 12 osoba, dok u Brčko distriktu BiH boravi jedna osoba u statusu međunarodne zaštite.

OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na: informisanje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo.

1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pristup pravu na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u skladu s Pravilnikom o smještaju, načinu rada, funkcionisanju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru.

Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom “Salakovac” u Mostaru (u daljnjem tekstu: Centar) koji služi za organizovani smještaj svih onih osoba u statusu koja nisu u mogućnosti sebi osigurati drugi adekvatan smještaj.

U 2022. godini Ministarstvo nije imalo zahtjeva za smještaj u centru.

Kako bi se obezbijedila funkcionalnost Centra, početkom 2022. godine, zaključeni su ugovori o djelu sa 12 saradnika (administrativna radnica, skladištar, higijeničarka, domar i osam portira). Ugovori sa 12 saradnika su prvobitno zaključeni na period od tri mjeseca (januar – mart) da bi bili produženi i za mjesec april 2022. godine. Nakon toga je Ministarstvo smanjilo broj angažovanog osoblja na 7 saradnika (administrativna radnica, skladištar, domar i četiri portira) uz produženje ugovora do kraja 2022. godine.

2. RAD I ZAPOSŁJAVANJE

U skladu sa Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini, osobama u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite u BiH, omogućeno je pravo na rad u BiH.

Sve izbjeglice i osobe u statusu supsidijarne zaštite imaju pravo prijave na evidenciju nezaposlenih osoba nadležnoj službi za zapošljavanje pod istim uvjetima kao i državljani BiH i time stiču ista prava i obaveze pred nadležnim službama za zapošljavanje BiH.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo, u toku 2022. godine 45 osoba u statusu međunarodne zaštite je bilo u radnom odnosu u privatnom i nevladinom sektoru (18 žena i 27 muškaraca).

Međutim, u BiH je i dalje evidentna nezaposlenost i ne postoji mehanizam na nivou BiH koji bi odgovorio zadovoljenju potreba radnosposobnog stanovništva u BiH, a time ni izbjeglica ni osoba u statusu supsidijarne zaštite. Dodatan problem koji je specifičan za ovu populaciju je nedostatak dokumentacije o ostvarenoj stručnoj spremi ali i izostanak motivacije za prekvalifikaciju/dokvalifikaciju u cilju zaposlenja, kao i kulturološke razlike u odnosu na zemlju porijekla posebno kada se radi o radnosposobnoj ženskoj populaciji.

3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Tokom 2022. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH su, u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH, ostvarivali zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima kao i bosanskohercegovački državljani.

Početkom svake godine za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona, Tuzlanskog kantona, Srednjobosanskog kantona i Zeničko-dobojskog kantona uplaćuju su godišnje premije osiguranja u iznosu od 20,00 KM do 29,00 KM za zdravstveno osiguranje. U 2022. godini izdvojen je iznos za HNK 100,00 KM, TK 140,00 KM, SBK 87,00 KM i ZDK 60,00 KM. što je ukupno iznos od 387,00 KM.

Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo je, zaključno s decembrom 2022. godine, za ukupno 87 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članova njihovih porodica osiguralo finansijska sredstva za ostvarivanje zdravstvene zaštite u skladu s navedenim podzakonskim aktom. Prema našim evidencijama 80 je nositelja zdravstvenog osiguranja, i to 23 izbjeglice – nositelja zdravstvenog osiguranja i 57 stranaca pod supsidijarnom zaštitom nositelja zdravstvenog osiguranja. Ministarstvo osigurava i zdravstveno osiguranje za 3 člana porodice izbjeglice čija su djeca bh. državljani, te za 4 djece kojima su roditelji u statusu međunarodne zaštite kao i sama djeca. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno u visini od 5% od prosječne mjesečne bruto plate zaposlenih u BiH, a prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

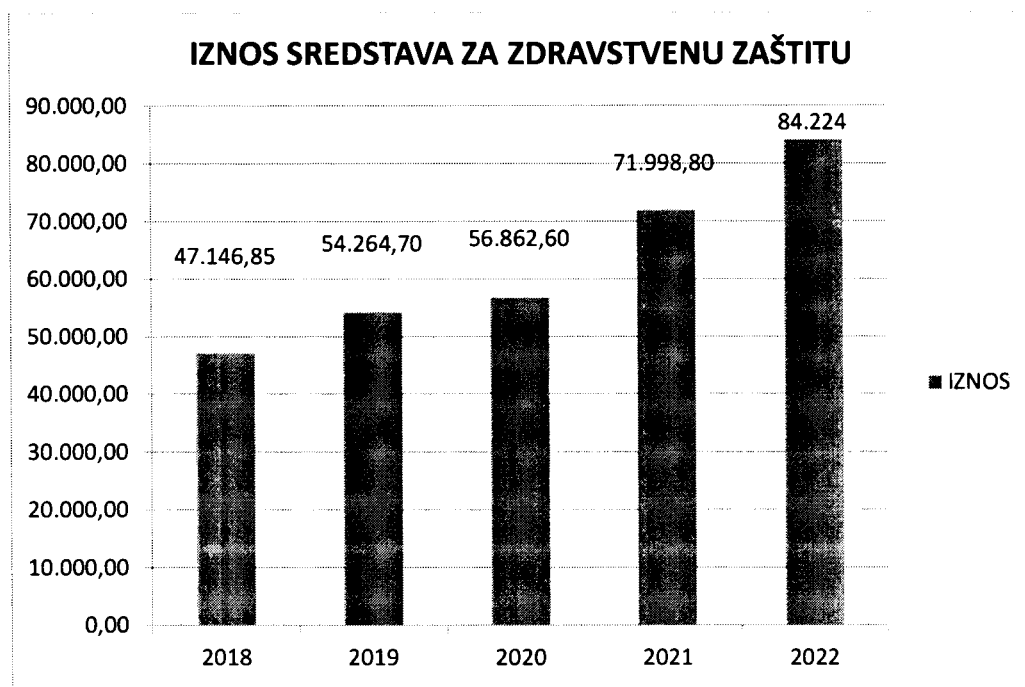
Članove domaćinstva osiguravamo po nosiocu zdravstvenog osiguranja, osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite, gdje se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju jedinstven matični broj. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, dodijeljen od Ministarstva civilnih poslova BiH, ne prolazi kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje, niti poreskih uprava u BiH.

Za ove potrebe je u 2022. godini je izdvojeno 73.310,40 KM iz budžeta Bosne i Hercegovine, a iz budžeta UNHCR-a 10.914,00 KM.

U slučaju kada se zdravstvena zaštita osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom, ovim osobama se, na zahtjev Ministarstva, poreske uprave, zavisno od mjesta boravišta, dodjeljuje matični broj za stranca u BiH na osnovu kojeg se uvode u poreski sistem BiH, jer je to obaveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa kao i člana 16. stav (4) tačka b) Pravilnika o izmjenama Pravilnika o dodjeljivanju identifikacionih brojeva, registraciji i identifikaciji i evidencijama poreznih obveznika na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 69/17, 17/18, 32/20 i 89/22).

Također, na isti način prijavljuju se i nosioci domaćinstva izbjeglice, dok se ostali maloljetni članovi domaćinstva prijavljuju po matičnom broju koji dobiju nakon utvrđivanja statusa ukoliko imaju priznat status izbjeglice u BiH, jer maloljetne osobe nisu poreski obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Ovakav sistem zdravstvene zaštite ovih osoba u BiH uveden je 2007. godine i predstavlja jedini način na koji smo, kao država, mogli osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu ovim osobama, što je naša obaveza po međunarodnim i domaćim propisima. Do danas, u praksi, gotovo da nismo imali nijedan zabilježen slučaj da je ovim osobama uskraćeno ovo pravo u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriji BiH (domovima zdravlja, bolnicama, porodilištima, stomatološkim službama, apotekama i sl.), jer se ovo pravo redovno finansira iz budžeta Ministarstva.

4. SOCIJALNA ZAŠTITA

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz oblasti socijalne zaštite, prava iz oblasti zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i druga materijalna pomoć, i to: novčana pomoć (stalna); novčana naknada (dodatak) za pomoć i njegu od drugog lica; jednokratna novčana pomoć; pomoć za osposobljavanje za samostalan život i rad (djecu i omladinu); smještaj u ustanove socijalne zaštite; kućna njega i pomoć u kući; druga materijalna pomoć; dječiji dodatak/dodatak za djecu; naknada umjesto plate ženi/majci-porodilji u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta/naknada plate u vrijeme korišćenja porodiljskog odsustva; novčana pomoć nezaposlenoj ženi/majci-porodilji koja nije u radnom odnosu/materinski dodatak; jednokratna pomoć za opremu novorođenčeta/pomoć za opremu novorođenčeta.

Postupak se provodi na sljedeći način: izbjeglica/stranac pod supsidijarnom zaštitom (putem pravnog zastupnika – „Vaša prava BiH“) podnosi zahtjev za ostvarenje određenog prava iz socijalne zaštite mjesno nadležnom centru za socijalni rad. Centar za socijalni rad (u daljnjem tekstu: CSR) provodi postupak i donosi rješenje kojim se priznaje pravo iz socijalne zaštite. Rješenje se po pravosnažnosti dostavlja Ministarstvu. Ministarstvo vrši mjesečne isplate u skladu sa rješenjem. Izuzetno od navedenog, rješenje o smještaju u ustanove socijalne zaštite CSR donosi po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

Prestanak pojedinih prava se realizuje u skladu sa rješenjem nadležnog CSR. Po prijemu obavijesti o prestanku statusa od Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstvo o istom obavještava nadležni CSR, koji donosi rješenje o prestanku prava. Također, prestanak pojedinog prava je moguće i usljed prestanka drugih uvjeta za ostvarivanje istog, npr. zaposlenje i sl., u kom slučaju CSR donosi isto rješenje.

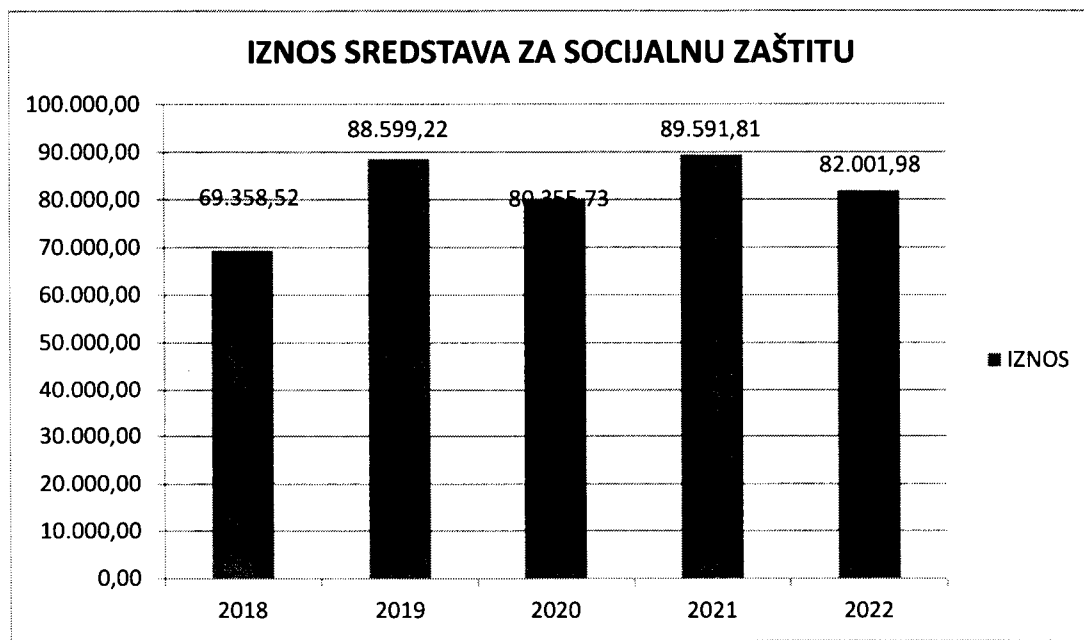
Prema podacima iz decembra 2022. godine, na snazi je bilo 18 rješenja o ograničenoj finansijskoj pomoći i 4 rješenja o smještaju u ustanovu. Kao osnovica za utvrđivanje visine pomoći po osnovu prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plata u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku

Agencije za statistiku BiH za 2021. godinu prosječna godišnja neto plata u BiH iznosila je 998 KM. Iznos za svako od prava iz socijalne zaštite utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako od prava definirano Pravilnikom.

U tom smislu, Ministarstvo je u 2022. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 82.001,98 KM, i to na ime ograničene finansijske pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Najveći dio ovih finansijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene finansijske pomoći. Ograničena finansijska pomoć definirana je kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 15% od osnovice za izdržavanje jednog člana domaćinstva, a koja se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 1,5% od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može preći iznos od 50% od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo je u 2022. godini osiguravalo sredstva za smještaj u ustanovama socijalne zaštite, i to u: KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Sarajevo, JU „Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica“ Pazarić i Centar za stara i iznemogla lica Mostar.

5. OBRAZOVANJE

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom pohađaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje u BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH (u FBiH na nivou kantona, u RS-u na nivou entiteta),

te Ministarstvo ne osigurava finansijska sredstva ni za redovno, ni za vanredno visoko obrazovanje ovih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH, kako u predškolski odgoj i obrazovanje, tako i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl.

U 2022. godini ukupno 21 dijete je pohađalo školsku nastavu, od čega 9 djece pohađa osnovnu školu, a 13 djece srednju školu.

U školskoj 2021./22. godine Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena je vršila pedagoški i socijalni mentoring u obrazovanju, osigurala udžbenike i školski pribor, stalnu koordinaciju sa školama s ciljem praćenja obrazovnog napretka djece, pokrivanje troškova svih eksurzija, događanja i izleta za djecu kroz redovni školski sistem, te medijaciju između škole i roditelja. Po prvi put je maloljetnik stariji od 17 godina iz redovnog školskog sustava uključen u izvannastavno obrazovanje za odrasle. Također, prvi put BHIŽ je uspjela u procesu nostrifikacije i priznavanja završenih ocjena za dvoje djece iz Azerbejdžana - prepoznate su završene godine školovanja i redovno su nastavili školovanje u 9. razredu osnovne škole

6. UPIS U MATIČNE KNJIGE

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko distriktu BiH, međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti i ovim pravilnikom. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH upis u matične knjige vrše lično ili putem pravnih zastupnika („Vaša prava BiH“).

7. POMOĆ PRI UKLJUČIVANJU U BH. DRUŠTVO – OLAKŠANA NATURALIZACIJA

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima, odnosno ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uvjeti za sticanje državljanstva za osobe sa izbjegličkim statusom su: da je napunilo 18 godina života; da mu nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljavanja stranca s teritorije BiH od organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivano na izdržavanje kazne za krivična djela s predumišljajem na duže od tri godine u periodu od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv njega ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH. Postupak dobijanja državljanstva BiH, u skladu sa entitetskim zakonima o državljanstvu, provode Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH i Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS.

U 2022. godini državljanstvo BiH stekle su 3 osobe koje su imale status izbjeglice u BiH.

U 2022. godini nastavljen je realizacija Projekta “Održiva integracija stranaca sa statusom međunarodne zaštite“, finansiranog od strane Vlade Švicarske Konfederacije u iznosu od 570.000 CHF, a implementiranog od strane Catholic Relief Services u BiH (CRS). U okviru ove saradnje, tokom prethodne godine izašao je Informator o pravima i obavezama osoba u statusu međunarodne zaštite u Bosni i Hercegovini – prva brošura sa pregledom prava i obaveza osoba pod međunarodnom zaštitom u

BiH, koja je namijenjena ovim osobama, ali i službenicima u organima vlasti naše države. Informator je štampan u 600 primjeraka, i to pored lokalnog jezika, na engleskom, turskom, arapskom, farsi i urdu jeziku. Također, započete su aktivnosti na izradi baze podataka - Informacioni sistem "Pristup pravima osobama u statusu međunarodne zaštite u BiH".

U okviru projekta sa UNHCR-om "Podrška upravljanju mehanizmom integracije u BiH, funkcionisanju IPC „Salakovac“ i provedbi Aneksa VII“, započela su sa radom 3 asistenta za pomoć pri uključivanju u bh. društvo izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH. U skladu sa usaglašenim aktivnostima projekta, asistenti su tokom 2022. godine vršili posjete osobama u statusu radi upoznavanja sa njihovim pravima i obavezama u BiH, te asistirali prilikom prikupljanja dokumentacije za pristup pravima.

U aprilu 2022. godine stupio je na snagu Pravilnik o načinu ostvarivanja pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 19/22). Stupanjem na snagu ovog podzakonskog akta, doneseni su svi provedbeni akti Zakona o azilu, koji su bili iz nadležnosti Ministarstva.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2022. GODINU

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog potprojekta, koji Ministarstvo potpisuje s UNHCR-om za svaku budžetsku godinu.

Za 2022. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje obaveza u vezi sa ostvarivanjem prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je 376.100 KM. Ministarstvo je u 2022. godini kroz Projekat sa UNHCR-om "Podrška upravljanju mehanizmom integracije u BiH, funkcionisanju IPC „Salakovac“ i provedbi Aneksa VII“ osiguralo i dodatna sredstva u ukupnom iznosu od 157.426 KM.

Od navedenog iznosa, za finansiranje plata zaposlenih u IPC Salakovac u prva tri mjeseca 2022. godine utrošeno je oko 45.511 KM, a za plate integracijskih asistenata od aprila do decembra 2022. godine utrošeno je 59.000 KM. Za ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 166.226 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 84.224 KM, a za socijalnu zaštitu 82.002 KM. Ostatak sredstava utrošen je za funkcioniranje IPC Salakovac, te ostale projektne aktivnosti definisane Projektnim Sporazumom između UNHCR-a i MLJPI-a.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ I PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne podrške izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima: -Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – pružanje besplatne psihosocijalne podrške izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom i Udruženjem „Vaša prava BiH“ – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

U 2022. godini BHIŽ je pružala psihosocijalnu podršku kroz: psihološku, podršku socijalnim radnicima (početni intervju, utvrđivanje ranjivih kategorija i procjenu potreba, socijalno mentorstvo, individualno, porodično i grupno savjetovanje, te značajnu podršku kulturnih posrednika, sportske i rekreativne aktivnosti, kurseve jezika, podrška u smještaju i dr. za ukupno 44 osobe pod međunarodnom zaštitom (2 sa statusom priznate izbjeglice u BiH i 42 sa statusom supsidijarne zaštite).

Udruženje „Vaša prava BiH“ je pružilo pravnu pomoć i asistenciju u sljedećim slučajevima: 3 osobe su primljene u državljanstvo BiH; podnijeto je 45 zahtjeva za zdravstvenu zaštitu; podnijeto je 10 zahtjeva

za ograničenu finansijsku pomoć; podnijeta su 3 zahtjeva za produženje ograničene finansijske pomoći; izvršene su 2 nostrifikacije diploma – SSS, te 3 nostrifikacije diploma VSS.

REZIME

Ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH uređeno je Zakonom o azilu i podzakonskim aktima Ministarstva na jednoobrazan način na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Postupanje svih organa vlasti uređeno je uz poštivanje ustavnih i zakonskih nadležnosti svih nivoa vlasti - od državnog do općinskog nivoa. U protekloj godini, stupio je na snagu podzakonski akt o pomoći pri uključivanju u bh. društvo osoba pod međunarodnom zaštitom u BiH. Na izradi ovog dokumenta, kao i u vezi sa drugim pitanjima ostvarivanja pripadajućih prava, Ministarstvo je saradivalo sa predstavnicima različitih nivoa vlasti i civilnim društvom. Na ovaj način ispunjavaju se obaveze države kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te u ovoj oblasti do sada nisu zabilježene preporuke niti negativne ocjene od strane međunarodnih i domaćih institucija koje prate ostvarivanje prava osoba pod međunarodnom zaštitom. Kao teme koje zahtijevaju rješenje i pravno uređenje u ovoj oblasti, identificirano je pitanje sticanja državljanstva i izdavanje putne isprave za stranca pod supsidijarnom zaštitom u BiH. Rješenje oba pitanja očekuje se kroz izmjene Zakona o azilu, koje je planirano u 2024. godini.